

TUSSEN

Zomer
2021

BEELD

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

met
zomerbijlage

GROEI & bloei

Bisschop Van den Hende:

*'Gezonden om vruchten
voort te brengen'*

Inge Hoogervorst:

*'Dat raakt je
tot in je ziel'*

Laurentius helpt:

*Dienen
door te doen*

Plus:

*Bijzonder
Groene Hart*

3	BISSCHOP
Woord van de bisschop	
4	WOORD VAN GOD
‘Dat raakt je tot in je ziel’	
6	LAURENTIUS IS VERWONDERD
Andreas’ roeping	
7	LAURENTIUS FIETST
Bijzonder het Groene Hart	
10	KERKBALANS
Middelen voor de zending van de Kerk	
13	NIEUWS
Kort nieuws	
14	KIEZEN VOOR DE KERK

Tim van Setten aan het woord

Na een regenachtige meimaand brak in juni dan toch de zon door. Hopelijk hebben we met juli en augustus twee mooie zomermaanden voor de boeg. Ieder zal op zijn of haar eigen manier ‘zomeren’. Voor zover nodig geeft deze Tussenbeide u daar nog een extra zetje voor. We hebben voor u als lezer deze keer een speciale bijlage als mini-Tussenbeide. Laurentius neemt u daarin mee op reis van Spanje naar Italië. Dichter bij huis kunt u met dit boekje op bedevaart naar Zevenhoven, of naar Brielle. De zomeruitgave heeft puzzels en doe-dingen voor jong en oud.

De zomer is bij uitstek de periode waarin we dankbaar zijn voor alles wat groeit en bloeit in de schepping. Met de bijgesloten ansichtkaart haalt u een stukje natuur in huis. Het goede dat God ons geeft mogen we met elkaar delen. Daarom is het een dubbele kaart: één om weg te geven en één om te houden. Doe bijvoorbeeld de mooie bos bloemen aan iemand cadeau, hou het hart en blijf geworteld in de liefde van Christus. Kijk daarvoor ook op pagina 6 en 7 van het zomerboekje.

Ik wens u een goede zomer!

Daphne van Rosendaal
Hoofdredacteur

COLOFON:
Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredacteur:
Daphne van Rosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf
Contact jongeren:
Desiree Bühler

Redactie, administratie, advertenties:
Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling, grafisch ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:
Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Fotografie cover: Guus Schoonewille

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Wilt u het blad thuis per post ontvangen? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een persoonlijk postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

16	LAURENTIUS ZINGT
Met barmhartige ogen - het Salve Regina	
18	TIPS VAN LAURENTIUS
Lees, kijk, luister, proef	
20	INTERVIEW
‘Zo wil ik diaken zijn’	
22	LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL
Wat is dan de mens?	
24	VRAAG & ANTWOORD
Wat is een ‘katholieke’ vakantie?	
26	LAURENTIUS HELPT
Dienen door te doen	
28	NATIONALE BEDEVAART
Vier mee via de livestream	
29	IN MEMORIA EN PERSONALIA

Editie van
Juli 2021

Gezonden om vruchten voort te brengen

+Johannes van den Hendel
Bisschop van Rotterdam

‘Niet zozeer onze eigen liefde komt op de eerste plaats’

Ik ben de wijnstok, gij de ranken”, zegt Jezus in het evangelie (Johannes 15, 5) en: “Blijft in mijn liefde.” De Heer zegt het heel onomwonden: je kunt alleen maar met Mij iets bereiken, los van Mij kunt gij niets.

In zijn liefde blijven, is steeds opnieuw een opdracht. Ook als de leerlingen met elkaar discussies voeren. Ook als de leerlingen elkaar de maat nemen, of er zelfs grote tegenstellingen ontstaan (cf. Handelingen 6 en 15).

In de liefde blijven van de Heer, omdat Hij ons het eerst heeft liefgehad. Niet zozeer onze eigen liefde komt op de eerste plaats, maar de liefde van God.

Het is een radicale liefde, omdat hij van God gegeven wordt aan ons in Christus. Het is liefde die naar alle mensen uitgaat, ook naar mensen die je minder mag, of waar je niet mee op één lijn zit.

Het is van groot belang te beseffen dat we geroepen zijn om de Heer te dienen en met elkaar dat dienstwerk mogen aannemen. Dat we niet geroepen zijn om in ons eentje de liefde van God te verspreiden, maar juist samen mogen getuigen dat die liefde in ons leeft.

Jezus zegt: Blijft in mijn liefde en Ik zal u uitzenden om vruchten voort te brengen die blijvend zijn. Het is zijn liefde, het is zijn initiatief om ons werken en dienen te inspireren met de lange adem van zijn Heilige Geest. ■

‘Dat raakt je tot in je ziel’

Door Daphne van Rosendaal

Beeld: Daphne van Rosendaal

T

Inge Hoogervorst (20)

Woont in: Gouda

Opleiding: Social worker

Deze zomer: Vrijwilliger tienerkamp bisdom Rotterdam

Welke bijbel heb je?

“Ik heb hier drie bijbels liggen. De dikste bijbel is de Nieuwe Bijbelvertaling waaruit thuis voorgelezen wordt. Mijn eerste bijbel is deze met een gouden rand. Het is een volledige kinderbijbel met korte verhalen en veel mooie tekeningen. Als laatste, een jongerenbijbel die ik van mijn oma kreeg. De verhalen zijn wat ingewikkelder geschreven, maar er staat aan de zijkanten allerlei praktische informatie over hoe de mensen leefden. Mijn oma was pastoraal werkster. Ik heb van haar het geloof in God meegekregen, God die altijd bij je is en die je onvoorwaardelijk liefheeft. Het maakt niet uit wat er gebeurt, je krijgt altijd opnieuw een kans.”

Wat zeggen deze bijbels over jou?

“De inspiratie van het geloof haal ik vooral uit preken en lezingen die gaan over bijbelverhalen. Mensen die spreken komen bij mij een laag dieper dan dat ik woorden lees in de bijbel. Maar de grootste kracht haal ik uit de liederen van Taizé, want deze muziek is altijd met mij meegegaan. Als kind ging ik al mee als mijn ouders muziek maakten in Taizévieringen, mijn moeder heeft zelfs blokfluit gespeeld op een van de Taizé cd's. Als klein meisje dat net kon blokfluit spelen mocht ik al meedoen. Door de jaren heen heb ik op vele bijzondere momenten Taizémuziek mogen maken. Een lied bestaat uit een korte tekst die op een eenvoudige maar indrukwekkende melodie is gezet. Dit lied wordt de hele tijd herhaald zodat je bij een diepere laag komt. Zelfs de duizendste keer is het weer bijzonder mooi.

Bij deze muziek voel ik mij echt heel veilig en geborgen, net zoals ik mij voel als ik in Taizé zelf ben. Het is een prachtige plek waar mensen over de hele wereld samenkomen om te vieren en in gesprek gaan over het geloof. Als ik zenuwachtig ben voor een toets of als ik iets heel spannend vind, luister ik altijd Taizémuziek om me rustig te voelen en kracht te vinden.”

Wat vind jij een mooie bijbeltekst?

“Het bijbelverhaal dat mij aanspreekt gaat over de vrouw die al twaalf jaar lang ziek is en niet weet wat ze moet doen. Ze was naar vele ‘genezers’ geweest, maar die hadden haar niet kunnen helpen. Ten einde raad, raakt ze het kleed van Jezus aan en Hij zegt: jouw geloof heeft je genezen (Marcus 5, 25-34). Twaalf jaar is een lange tijd van zorgen en pijn, van niet weten wat je moet doen. Maar de vrouw houdt hoop dat het goed komt. Dat heeft mij ook hoop gegeven in moeilijke tijden. Ik hoop altijd dat God er iets goeds mee bedoelt en dan moet je soms door diepe dalen om bij hoogtepunten te komen.

Als het gaat om de Taizéliederen vind ik vooral de liederen mooi die bij de paas-driedaagse horen, de lijdensweg van Jezus. Die raken me heel erg, want dan denk ik: zelfs hier in het lijden is God aanwezig. ‘Bleibet hier und wachet mit Mir’, de woorden van Jezus op de avond voor zijn sterven, is mijn favoriete lied. Daarnaast vind ik het Nederlands geschreven Taizélied ‘Iedere nacht verlang ik naar U, o God’ heel bijzonder, want als vijfduizend mensen dat in Taizé meezingen raakt het je, tot in je ziel!” ■

Beeld: Ramon Mangold

Andreas' roeping

Wat: Roeping van Andreas, Dick Tulp (1952-)
Waar: Voorhof HH. Petrus en Pauluskerk, Maassluis

Wanneer: 2008
Materiaal: gepatineerd brons

Op het plein voor de huidige HH. Petrus en Pauluskerk staat een groot beeld aan de waterkant. Van achteren is alleen zijn grote cape zichtbaar waardoor het beeld massief en bijna driehoekig oogt. Van voren is het duidelijk een mens. Andreas, een van Jezus' twaalf discipelen. Hij zet zich met beide benen schrap om een net uit het water te trekken. In zijn handen houdt hij twee gekruiste touwen vast, die verwijzen naar het X-vormige (Andreas)kruis waaraan hij later stierf. Terwijl hij trekt, kijkt hij over zijn schouder naar de ingang van het kerkgebouw, waarmee zijn roeping door Jezus wordt verbeeld (Matteüs 4, 19). Andreas is vanaf

dat moment geen gewone visser meer, maar visser van mensen. De Rotterdamse kunstenaar Dick Tulp, die al vele jaren een atelier in Maassluis heeft, kreeg in 2007 de vrije hand om een beeld te maken voor de fuserende Andreasparochie en de Petrus en Paulusparochie. Tulp koos ervoor om Andreas af te beelden, omdat die visser van beroep was én als apostel visser van mensen werd. Daarnaast is de H. Andreas in de omgeving van Maassluis altijd een belangrijke beschermheilige geweest voor velen die hun brood in de visserij verdienden.

Door Ingrid Henkemans, Erfgoed specialist Museum Catharijneconvent

5 x bijzonder Groene Hart

In deze rubriek wandelen we door een stad, dorp of regio waarbij we beschrijven hoe de parochie aanwezig én zichtbaar is. Welke onontdekte bijzonderheden zijn er in deze plaats en kerken? Wij zoeken het uit. Deze keer: het Groene Hart.

1

Huiskamer van Noorden

Feestje van gastvrijheid

Met een heerlijk zonnetje dat over de eindeloze akkers schijnt, beginnen we onze tocht in Noorden. Het lang-gerekte lintdorp tussen Nieuwkoop en Woerdense Verlaat is omringd door een waterrijk landschap vol watervogels. Ook vanuit de Huiskamer van Noorden, de plek waar 55-plussers uit de omgeving kunnen koffie drinken en spelletjes spelen, is het een prachtig uitzicht over het natuurschoon. Binnen is het stil, maar dat komt door de coronamaatregelen, verzekert voorzitter Gé Droog. "Voor corona hadden we wel dertig mensen bij onze activiteiten. Mensen missen het bij elkaar komen enorm. Ze blijven mij maar vragen of ze alsjeblieft weer een keertje koffie mogen komen drinken." Ook na de viering van de nabijgelegen St. Martinuskerk komen diverse parochianen koffie drinken of als vrijwilliger meehelpen. Zo ook Bep Tersteeg, medeverantwoordelijk voor de dagelijkse maaltijd. Tersteeg: "Tijdens de lockdowns brachten we het eten naar de mensen, maar kwamen we vooral voor een praatje. Dat werd zeer gewaardeerd. Het is fijn om zo iets voor de medemens te betekenen."

Simon van Capelweg 169 • 2431 AE Noorden
T: 0172 792 700 • www.stichtinghuiskamernoorden.nl

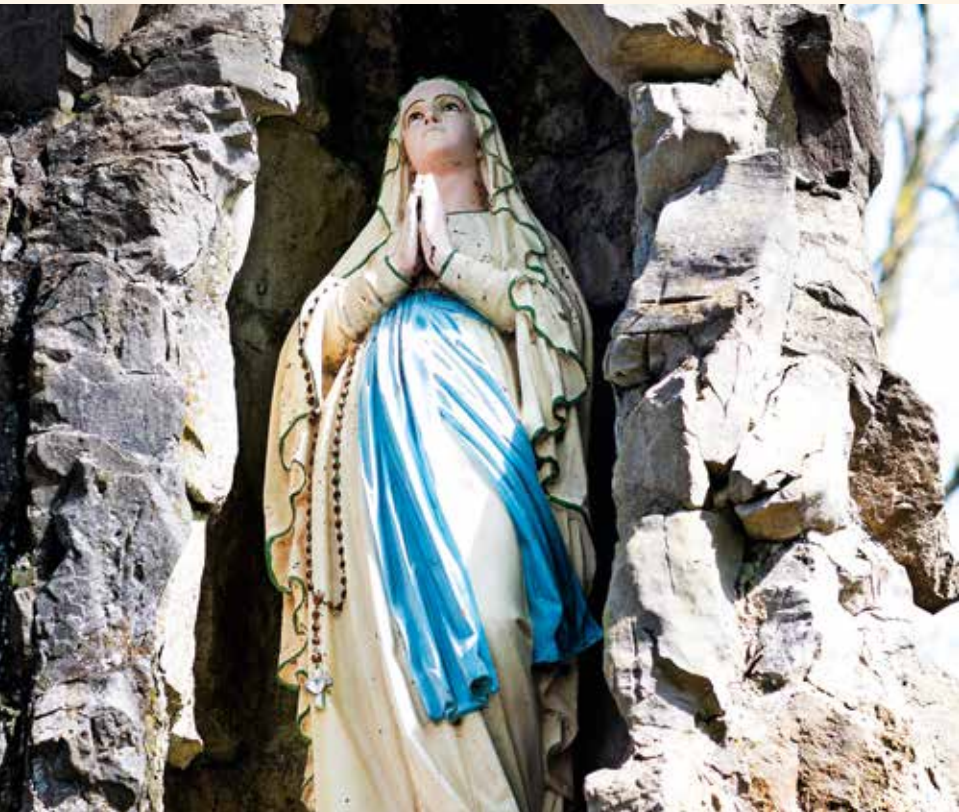

Laurentius fietst

Door Celine Timmerman

Beelden: Guus Schoonewille

2

Lourdesgrot Zevenhoven

Rust en een luisterend oor

Het Groene Hart is een zeer uitgestrekt gebied. We fietsen dus samen met pastoraal werkster Marjo Hoogenbosch naar de volgende stop: Zevenhoven. Circa twintig jaar is Hoogenbosch nu werkzaam in de H. Clara parochie, die samen met de H. Franciscus parochie een federatie vormt. Ze kent de dorpse wegen op haar duimpje en fietst zo naar hét historische herkenningspunt in Zevenhoven: de Lourdesgrot. Achter de Johannes Geboorte kerk zien we de zes meter hoge grot die 108 jaar geleden is opgetrokken uit ruwe rotsblokken van de Belgische Ardennen. Rechts bovenin staat een bijna levensgroot beeld van Onze Lieve Vrouwe van Lourdes. “Hier komen mensen tot rust”, zegt beheerder Gerard van den Ham. Op Maria ten Hemelopneming in augustus komen normaliter circa 600 mensen hier de eucharistie vieren. Van den Ham faciliteert dit, maar heeft naar eigen zeggen een belangrijkere taak: “Een luisterend oor bieden aan de mensen die hun zorgen hier uitspreken. Dat is Gods opdracht voor mij.”

📍 Noordeinde 28 • 2435 AG Zevenhoven
T: 0172-538 291 • www.rkgroenehart.nl/locaties/zevenhoven

3

Stiltetuin Zevenhoven

Natuurverwondering in optima forma

Om en naast de Lourdesgrot ligt een stiltetuin van 12.000 m² die twintig jaar geleden is aangelegd op het erf van de kerk. Het rolstoel-toegankelijke pad brengt de bezoeker door struiken en gewassen naar een tuin vol planten met een bijbelse achtergrond. Denk aan Sint Janskruid, Lievevrouwebedstro, Hemelsleutel en Kerstroos. Een waterornament met drie stenen verwijst naar de Drie-eenheid, vertelt tuinvrijwilligster Joke van Tol. “We zetten dat er alleen niet bij, zodat het voor ongelovigen, die uiteraard ook welkom zijn, niet direct een ‘geloofsding’ is.” Voorzitter Leen Heemskerk geeft *en passant* nog een tuinierstip: “Je moet vaker wieden in plaats van schoffelen, dan krijg je zoiets moois als hier.” Met die wijsheid verlaten we deze natuurverwondering in optima forma.

📍 Noordeinde 28 2435 • AG Zevenhoven
T: 0172-538 291 • www.rkgroenehart.nl/locaties/zevenhoven

📍 Dorpsstraat 43 • 2441 CG Nieuwveen
T: 0172-538 125 • www.rkgroenehart.nl/locaties/nieuwveen

4

Nicolaashof Nieuwveen

Ontdekkingstocht door bijbeltuin

Als we de fietsen naast de H. Nicolaaskerk in Nieuwveen parkeren, staat Henk Borst al klaar om ons te verwelkomen. Met een tiental vrijwilligers beheert en onderhoudt de parochiaan wekelijks de bloemen- en plantentuin Nicolaashof. Het staat vol met bijbelse verhalen en afbeeldingen. Bij binnenkomst zien we twee vrijwilligers een net over de vijver spannen. “Een reiger heeft de vijver leeggevist”, verklaren ze hun actie. “Dat zal een lekker maaltje geweest zijn, het waren tachtig vissen.” Wie verder loopt, ziet muurschilderingen van Maria, Sint Nicolaas en afbeeldingen van de Ark van Noach.

5

Kruiswegstaties Langeraar

Lijdensweg tussen de kippen

Onze laatste stop is de tuin achter de neogotische H. Adrianuskerk in Langeraar. Hier staan 14 kruiswegstaties die in 2014 door bisschop Van den Hende zijn ingezegend. Af en toe vliegen er kippen en hanen over van het groengebied naast de tuin. Parochiaan Harrie van der Hoorn onderhoudt twee keer per maand met vrijwilligers en leerlingen van de tuinbouwschool het groen. “We willen het een bos laten”, zegt hij, terwijl hij wijst op een omgekapte boom die is blijven liggen. De lichtgekleurde kruiswegstaties van natuursteen zien er als nieuw uit, die worden vast ook onderhouden? “Nee hoor”, zegt Van der Hoorn. “De glazen plaatjes boven de staties beschermen tegen inslag van regen.” De beeldhouwwerken tonen Christus vanaf het paleis van Pontius Pilatus tot en met de graflegging. Het is een bijzondere afsluiting van ons bezoek. In het groen worden we stil bij de lijdensweg, terwijl op de achtergrond de kippen en hanen tussen de staties door scharrelen.

📍 Langerarseweg 90 • 2461 CL Langeraar
T: 0172-602 130 • www.rkgroenehart.nl/locaties/langeraar

Het is een sublieme manier om kinderen over de Bijbel te vertellen. Bij een vijver ligt een babypop in een rieten mandje: Mozes. Bij een put is een kunstwerk van Jozef met zijn broers gemaakt. In de meditatie tuin ligt een waterpartij met de tekens geloof, hoop en liefde. Een map onder de informatieborden geeft handvatten voor gebed en meditatie. Borst opent de ordner. “Je kunt hierin ook alle informatie over de planten in de tuin vinden.” Voor wie het nog niet indrukwekkend genoeg is, kan door een hek het ‘Ursula-gebied’ in, de veertig hectare grond achter de tuin. Wát een natuurschoon.

Tijdens een bijeenkomst over betrokkenheid bij Kerkbalans sprak bisschop Van den Hende over geldwerving in het kader van de middelen die nodig zijn voor de zending van de Kerk.

Door bisschop Van den Hende

Middelen voor DE ZENDING VAN DE KERK

Beeld: Ramon Mangold

‘De solidariteit
die nodig is vanwege
de opdracht
van de Kerk’

Steeds opnieuw zijn er initiatieven om over Kerkbalans te spreken, niet alleen in januari, maar in parochies proberen veel vrijwilligers het hele jaar door na te denken om die actie tot een succes te maken. Dat betekent niet in de eerste plaats hoe meer geld, hoe beter. Maar het betekent dat we voldoende middelen hebben om onze Kerk, onze parochies te dragen en de dingen te doen die nodig zijn.

Het geloof komt op de eerste plaats. Geld werven is niet los van kerkopbouw en kerkopbouw is niet denkbaar zonder dat je ook de middelen hebt die daarvoor nodig zijn.

De actie Kerkbalans is bijna vijftig jaar geleden gestart, in 1973. Maar in de Kerk was al eerder duidelijk dat er geld nodig is voor de zending die zij van Christus ontving. De apostel Paulus schrijft bijvoorbeeld over bijdragen aan de noden van de heiligen (Romeinen 12, 13). Dat is materiële steun aan de mensen die de gemeenschap voorgaan in geloof en is ook bijdragen aan wat nodig is om als kerkgemeenschap instrument in Gods hand te kunnen zijn.

WAARVOOR ZIJN DE MIDDELEN?

Het gaat om de middelen die nodig zijn voor de verkondiging van het evangelie en voor de zorg aan de armen en de mensen die het moeilijk hebben. Want dat heeft ook al aan het begin van de Kerk erbij gehoord.

Naast liturgie en gebed en verkondiging is het duidelijk dat de apostelen ook steeds hebben gezegd: we moeten de naastenliefde niet vergeten. De liefde en de zorg voor de armen staan heel letterlijk ook in het zesde hoofdstuk van het boek Handelingen, waar de apostelen zeggen: wij willen niet de verkondiging verwaarlozen, ook niet ons gebed en daarom vragen we diakens om met ons ervoor te zorgen dat naast gebed en verkondiging ook er de zorg blijft voor de mensen die het moeilijk hebben.

Het boek Handelingen beschrijft al discussies over hoeveel men moest afdragen. Dat is een discussie die altijd wel is gebleven. Je hoort mensen wel zeggen: Het gaat toch om het geloof, dat hoeft toch niks te kosten? Het gaat toch om de Kerk, dan gaat het u toch niet om het geld? Dat klopt, maar het gaat er wel om dat je voldoende middelen hebt om de dingen te doen die nodig zijn. Vanuit het geloof moeten voor de eredienst, de verkondiging en de naastenliefde voldoende middelen zijn.

HOEVEEL MENSEN DOEN MEE?

Elk jaar komen er veel cijfers bij elkaar rond Kerkbalans. Eén van de cijfers is: hoeveel mensen doen er mee? We zien in ons bisdom, en dat is verheugend, dat op veel plaatsen de inkomsten ongeveer gelijk blijven. Maar je ziet ook wel dat de mensen die dat samen opbrengen soms wel een kleinere groep worden. Soms zie je een uitbreiding van die groep, maar over het algemeen is het zo dat er door minder mensen meer wordt bijgedragen.

In ons bisdom Rotterdam was in de afgelopen jaren ongeveer 28% van de ingeschreven katholieken betrokken bij de Kerkbalans. Dat is ruim een kwart en iets beneden het landelijk gemiddelde van 31%.

Het is een belangrijke vraag aan ons: Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we de noodzaak om middelen te werven blijven delen met onze parochianen? Hoe kunnen we duidelijk maken waarvoor we die middelen nodig hebben? En hoe kunnen we mensen uitnodigen om mee te doen? Het is een belangrijke noodzaak om te blijven werken aan ons draagvlak.

SPREKEN OVER SOLIDARITEIT

Werken aan draagvlak en betrokkenheid, hoe doe je dat? Het zal niet zomaar gemakkelijk zijn om van 28% naar 31% betrokkenheid te komen, maar ik zie wel situaties waarin we de betrokkenheid zouden kunnen stimuleren. »

Beeld: Johan Wouters

Op de eerste plaats zie ik dat bij mensen die zich in de parochies voorbereiden om katholiek te worden. In ons hele bisdom ging het in de afgelopen paastijd om meer dan 100 mensen die daarvoor eerst een cursus in hun eigen parochie of in een cluster van parochies hebben gevolgd.

We begeleiden mensen graag op de weg van het geloof. Het is een ontzettend belangrijke impuls als we met elkaar spreken over het geloof, de inhoud van de Schrift, de waarde van de sacramenten en de grote traditie van het gebed. Maar in al die voorbereidende cursussen ben ik nooit tegengekomen dat er werd gesproken over de economische kant van de Kerk. Terwijl het wel een reëel beeld geeft als je naast de rijkdom van het geloof en de rijkdom van de liturgie en de diaconie ook spreekt over de solidariteit die we nodig hebben om in onze Kerk de dingen te doen die nodig zijn in het licht van haar zending en opdracht om het evangelie te beleven en te verspreiden. In het boek Handelingen wordt al door de apostelen aangedrongen op solidariteit. Kunnen we mensen die tot de Kerk toetreden ook vertrouwd

maken met het feit dat we niet alleen een geestelijke gemeenschap zijn, maar ook een menselijke gemeenschap die middelen nodig heeft?

Het tweede wat ik zeer zou toejuichen is als we de financiële paragraaf ook meer bespreken met de jongere generaties. De jongere generaties in onze Kerk zijn niet altijd zo vertrouwd met het geven van geld aan de parochie. Ze komen vaak met concrete vragen en staan positief in hun geloof. Dat merk ik bijvoorbeeld bij de jongeren die aan activiteiten meedoen of die zich voorbereiden op de Wereldjongerendagen. Maar ook daar geldt dat die financiële paragraaf veelal onbesproken blijft. Terwijl het, als je dan met jongeren lange tijd in een bus zit, bijvoorbeeld naar Polen voor de Wereldjongerendagen, helemaal niet zo gek is dat je met elkaar ook spreekt over de middelen die de Kerk nodig heeft

om het geloof te verkondigen en nieuwe generaties te laten aansluiten en in het geloof te laten delen. Jongeren snappen dat ook de Kerk haar geld nodig heeft, omdat we in onze gemeenschap een belangrijke opdracht hebben om het geloof te delen en de liefde van God te verkondigen in woord en daad.

Een derde groep die ik graag zou willen uitnodigen zijn mensen die op een gegeven moment in hun leven weer in de Kerk actief worden, bijvoorbeeld wanneer ze een huwelijk willen sluiten of hun kinderen willen laten dopen. Ook dan is het voor veel mensen best een eyeopener wanneer je hen vraagt of ze wel eens mee hebben gedaan met Kerkbalans. Dat is geen indiscrete vraag. Je moet niet meteen noch op de eerste plaats het banknummer op de tong hebben, maar het is wel een onderwerp dat je, als je toch met elkaar op weg bent, best een keer aan de orde zou mogen stellen.

DE RIJKDOM VAN HET GELOOF

De Kerk heeft naast gebed en inzet ook een financiële basis nodig. Als het om financiële betrokkenheid gaat, zijn er veel momenten waarop je er voor kunt zorgen dat mensen daar een keer van horen. Het hoort bij de realiteit van de Kerk, waarin je mag geloven, waarin je mag samenkomen, waarin je vrijwilliger bent en waarin je ook gevraagd wordt om als gelovige bij te dragen. ■

Bisschop Van den Hende hield de inleiding 'Vanuit betrokkenheid bouwen aan financieel draagvlak voor de parochie' online op 10 mei 2021. Dit is een verkorte versie.

'De Kerk heeft naast gebed en inzet ook een financiële basis nodig'

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

Jaarverslag 2020 bisdom Rotterdam

Met digitale trends

Dit voorjaar verscheen het Jaarverslag 2020 van het bisdom Rotterdam. Bisschop Van den Hende schrijft in het voorwoord: "Het publiceren van een jaarverslag is een traditie maar niet louter als een invuloefening. Ieder jaar is immers anders." Dat geldt zeker ook voor het jaar 2020. Daarom kreeg dit jaarverslag een nieuwe indeling met thematische hoofdstukken over onder meer het diocesane 'Jaar van het Woord van God' en Kerk zijn in coronatijd. Ook werd een paragraaf over digitale trends toegevoegd: 'pastoraal digitaal' en 'digitaal collecteren'.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Geloofsgesprek op NPO2

Met pastoor Van Klaveren

Op zondag 30 mei was pastoor Van Klaveren te gast in het Geloofsgesprek op NPO2. Elk jaar zijn er tientallen mensen in parochies van het bisdom Rotterdam die toetreden tot de Katholieke Kerk. Dat gebeurt ook in de parochie Sint Jan de Doper. Vanuit de kerk in Gouda vertelde pastoor Van Klaveren hierover.

Kerkgebouwen van parochies in het bisdom

Monumentenwacht inspecteert voortaan alle kerkgebouwen

Sinds 2009 werden al veel van de kerkelijke gebouwen in het bisdom Rotterdam om het jaar bezocht door Monumentenwacht Zuid-Holland. Nu zijn er afspraken gemaakt voor alle kerkgebouwen van parochies in het bisdom Rotterdam. Er is een cyclus met drie soorten bezoeken. Eventuele gebreken

worden hierdoor snelleresignaleerd, onderhoud kan beter gepland en uitgevoerd worden en klein onderhoud wordt vaker uitgevoerd. Elke zes jaar is er een inspectie van het gehele gebouw, elke drie jaar een inspectie van buitenzijde en kap en de tussenliggende jaren een dakronde.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Online vieren en meer doen met video

Bijeenkomsten als online cursusaanbod

Online vieren kan het meevieren in de kerk niet vervangen. Het is een aanvulling voor wie niet naar de kerk kan komen, of dat niet durft vanwege het coronavirus of om welke reden dan ook. Vooral dat laatste maakt dat online vieren missionair kan zijn. Dat benadrukte op 22 april Michael-Dominique Magielse o.p. tijdens de eerste van drie online bijeenkomsten. Op 25 mei beantwoordde Daphne van Roosendaal van het bisdom een vraag uit die eerste bijeenkomst: wat zijn de minimale technische middelen en wat moet je weten in het kader van de AVG? Ze verbreedde dat naar andere momenten om te livestreamen en wat je nog meer kunt doen met video. Op 22 juni werd tot slot een liturgische catechese voor livestreamers gegeven met tips voor de regie. Voor parochies die verder na willen denken over de mogelijkheden van video was er op 6 juli nog een extra online avond met katholiekleven.nl 'Video in de parochie: laat je inspireren door katholiekleven.nl'.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Kiezen voor DE KERK

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktoetreders. Deze keer Tim van Setten (23).

Beelden: Guus Schoonewille

T

Tim van Setten:

'Mijn vrienden geloofden het eerst niet'.

Hoe ben je in aanraking met het geloof gekomen?

"In mijn studententijd zocht ik naar antwoorden op levensvragen. Ik ben niet gelovig opgevoed en dook voor levenszaken in neurologieboeken. Ik studeerde psychologie maar vond de universiteit een beperkt beeld over de mensheid aanbieden. Het ging meer over 'wat?' in plaats van 'waarom?' Vervolgens studeerde ik filosofie en daar ging het wél over grote vraagstukken. Zo kwam ik op het christendom. Ik volgde een collegeserie over het Oude Testament en kreeg steeds meer interesse in de Bijbel."

De interesse was er, maar het geloof nog niet?

"Exact. Al kwam ik snel op zingeving uit en werd ik tot gebed geroepen. Ik vroeg God: 'als U bestaat, geef mij dan een teken.' Ik had geen zin meer in school en zat in een lastige thuissituatie, totdat ik zag dat ik een master kon volgen tot leraar godsdienst en levensbeschouwing. Dát was het. En dat studeer ik dus nu. Ik wil graag jongere mensen helpen die geen zingeving kennen of hebben. Ik heb zó vaak jongeren rond 11 jaar oud horen zeggen dat hun leven niets waard is en ze er net zo goed niet kunnen zijn. Ik wil hen helpen. Met Pinksteren dit jaar ben ik gedoopt en gevormd in de Sint-Victorkerk in Waddinxveen."

Een levensverandering?

"Zeker. Twee weken voor de eerste lockdown ging ik voor het eerst naar de kerk - en toen kon het plots niet meer. Ik beloofde God me aan Hem over te geven en vroeg Hem of Hij mij naar een betere weg kon leiden. Alles veranderde toen. Ik ging de master tot leraar volgen, kreeg meer inzichten in wat ik fout deed en hoe ik overkwam op anderen. Ik leefde niet alleen maar vanuit het intellectuele, maar ook vanuit het emotionele. Dat was nieuw. Ik ben niet depressief meer. Mijn wanhoop is weg, God is er en Hij heeft een plan. Ik ga er niet tegenin, Hij is mijn houvast."

Wat heeft het katholicisme tot nu toe toegevoegd aan je leven?

"Als ik het kort moet samenvatten: een bijbelse kijk op de wereld. En rust. Ik sta elke ochtend

om 6 uur op en luister twee uur lang een geloofspodcast. Ik lees de Bijbel, bid en begin de dag. Ik sluit de dag af met rozenkrans en gebed, dan heb ik een dag vol rijkdom gehad."

Wat raakt je in het geloof?

"Dan denk ik toch aan het moment toen ik voor het eerst besepte wat Christus op het kruis betekent. Toen dat tot mij doordrong, werd ik emotioneel. Heel bijzonder. Heel de mensheid had kunnen vallen en dat is allemaal goed gekomen omdat God voor ons stierf. Er was één persoon die dat kon, en dééd."

Hoe reageert je omgeving op je bekering?

"Mijn vrienden geloofden eerst niet dat ik tot geloof was gekomen. We hebben het vaak over politieke of morele kwesties en nu kom ik vaak met het geloof als oplossing. Ja, dat is even wennen voor ze. Mijn moeder vindt het heel mooi, mijn vader vindt het een beetje vreemd. Mijn zusje is ook door God geroepen en wil ook katholiek worden."

Zijn er voor jou lastige dingen of thema's in het katholieke geloof?

"Ik wilde nooit bidden tot Maria, ik zag er het nut niet van in. Totdat ik besepte hoeveel inspiratie de heiligen kunnen geven. En dan komt zij op de eerste plek. Dit besef kwam toen ik bovenop een berg bij het Iseomeer in Italië stond. Ik was één dag alleen op pad gegaan om al vastend de berg te beklimmen en naar de kerk te gaan. Ik heb een uur lang gezeten en de Bijbel gelezen. Ha, dat had ik vroeger nooit gedacht." ■

MET BARMHARTIGE OGEN: *het Salve Regina*

Door Rens Tienstra

Op 15 augustus viert de Kerk Maria Tenhemelopneming.

De Kerk kent verschillende prachtige Marialiederen, waaronder het *Salve Regina*.

Aan het einde van de dag, na het laatste gebedsmoment, klinkt in alle kloosters een laatste lofzang voor Maria: de zogenaamde Maria-antifoon. Een kort gezang, gevolgd door een gebed en een laatste zegen, en de kloosterlingen begeven zich onder Maria's hoede naar de nachtrust. Iedere periode binnen het kerkelijk jaar heeft een eigen Maria-antifoon, waarvan die voor de 'Tijd door het Jaar' (na Pinksteren tot Advent; de langste periode dus) zeer bekend is: het *Salve Regina*.

LATE MIDDELEEUWEN

Zowel de (anonieme) tekst als de liturgische traditie hebben hun oorsprong in de late middeleeuwen. Dat was een rijke periode, waarin vele kunstvoorwerpen ter ere van Maria werden gemaakt en officies, gedichten en composities voor kerken die Maria als patroonheilige hadden. Naast dat het *Salve Regina* de meest gezongen Maria-antifoon door het jaar heen is, nam de orde van de Dominicanen het al in 1230 tot haar laatste gebed van de dag. De Franciscanen volgen hen even later in 1249. De liturgische frequentie en brede verspreiding verklaren waarom zoveel componisten zich aan zettingen hebben gewijd.

BARMHARTIGHEID EN TROOST

De tekst spreekt Maria aan op twee bijzondere deugden: de barmhartigheid en de troost. De eerste helft schetst een beeld van ballingschap (een terugkerend thema in de Bijbel), in dit geval de ballingschap van het aardse bestaan: de 'kinderen van Eva' die verdreven zijn uit het Paradijs. Het 'dal' staat in de Bijbel vaak voor een slechte maar onvermijdelijke plaats tijdens de doortocht (bijvoorbeeld in Psalm 23), onderstreept door de 'tranen' die maar al te vaak voorkomen in Job en Jeremia.

De tweede helft spreekt Maria aan als voorspreekster met 'barmhartige ogen', waarmee een subtiële opbouw rond het thema 'zien' wordt gemaakt: de spreker zit, blind van tranen, vast; Maria slaat haar barmhartige ogen op hem en laat hem daardoor Jezus weer zien.

VERGEVING EN MEDELIJDEN

Het terugkerende 'barmhartigheid' is een typisch bijbels woord. Het is een essentiële eigenschap van God; Hij verheugt zich erin; Hij is er vol van. En - onderstreept in het *Salve Regina* - de barmhartigheid van God wordt geassocieerd met vergeving en medelijden, het meest nog in Christus en zijn verlossing.[1] Binnen de dominicanenorde wordt het *Salve Regina* vanouds ook gezongen bij een sterfbed of kort nadat iemand is gestorven. Dan wordt het een gezang niet enkel voor de avond van de dag, maar ook voor de avond van het leven. Het doet dan een uniek beroep op de Koningin van de Barmhartigheid: om Jezus voor ogen te brengen, de Levende door de dood heen. ■

Rens Tienstra (PhD, MA, MMus) is kerkmusicus, componist en musicoloog, met specialismes in het gregoriaans enhedendaagse muziek, www.renstienstra.nl

Salve Regina, Gezongen voor Liturgie 842

De componist Francis Poulenc zette het *Salve Regina* tweemaal: als prachtig ingetogen motet en als dramatisch slot van zijn opera *Dialogues des Carmélites*, waarbij veroordeelde Karmelietessen het zingen op weg naar de guillotine. Scan de QR-code en luister:

[1] Zie voor barmhartigheid als essentiële eigenschap van God: Exodus 34, 6,7; Deuteronomium 4, 31; Psalm 62, 12, etc. En zie verder: Micha 7, 18,20; Psalm 52, 8.; 2 Korintiërs 1, 3; Efeziërs 2, 4; Jakobus 5, 11; Exodus 34, 7; Numeri 14, 18; 1 Timoteüs 1, 13, 16; Exodus 3, 7; Ezra 9, 9; Lucas 1, 50,54-58; Efeziërs 2, 4.

V

S

Alve Re-gí-na, * ma-ter mi-se-ri-córdi-æ, Vi-ta, dul-
cé-do, et spes nostra, salve. Ad te clamá-mus, éxsu-
les, fí-li- i Hevæ. Ad te suspi-rá-mus, geméntes et flen-
tes in hac lacrimá-rum valle. E-ia ergo, Advo-cá-ta
nostra, illos tu-os mi-se-ri-córdes ó-cu-los ad nos con-
vér-te. Et Je-sum, be-ne-díctum fructum ventris tu- i,
no-bis post hoc exsí-li- um osténde. O cle- mens:
O pi- a: O dulcis Virgo Ma-rí- a.

Lees – Kijk – Luister – Proef

Youcat jongerenbijbel

Bij het bisdom Rotterdam is de Youcat jongerenbijbel verkrijgbaar. In de eerste plaats wordt elk bijbelboek kort ingeleid. De Youcat jongerenbijbel bevat een selectie van bijbelteksten, waardoor het een handzame en toegankelijke uitgave is. Aan de hand van citaten en getuigenissen wordt getoond hoe het Woord van God mensen door de eeuwen heen heeft geïnspireerd. Deze Youcat Bijbel is geschikt voor katholieke jongeren, maar ook als algemene instapbijbel. De uitgave telt 430 pagina's (prijs op aanvraag via bureau@bisdomrotterdam.nl).

Voor deze video's en podcast

scan de QR-code of ga naar tussenbeide.nl

'Heb het gewoon over je roeping'

In een video voor Roepingenzondag (25 april) spreekt bisschop Van den Hende over priesters en diakens voor de parochies in het bisdom. "Priesters en diakens vullen elkaar aan in de dienst voor onze parochies", aldus de bisschop. "Ze zijn voortrekkers, maar niet degenen die alles zelf moeten doen. Want juist door hun dienstwerk is het de bedoeling dat alle gedoopten zich bewust zijn van hun taak." Rector Walter Broeders van Vronesteyn op zijn beurt vertelt eveneens in een video over roeping en het "4G-netwerk" van gemeenschap, geloof, gebed en gesprek. Roepingen tot het priesterschap, diaconaat en het religieuze leven zijn bijzonder, maar in zekere zin ook "gewoon"

Beeld: Bisdom Rotterdam

zegt hij, "ze horen erbij in de Kerk, want God roept mensen." En hij onderstreept: heb het gewoon over je roeping. "Ga erover in gesprek, zoek elkaar op en spreek over je roeping. Want door te praten over je roeping kan je roeping rijpen en kan roeping ook voor andere mensen bespreekbaar worden."

#Geloven hoe zit dat? Ben je wel eens verhuisd?

"Ben je wel eens verhuisd of ken je iemand die is verhuisd? En waarom was dat?" vraagt docent levensbeschouwing Stan van Ommen in deze video van katholiekleven.nl. "Er zijn allerlei redenen waarom mensen verhuizen. Als ze daarbij de grens over steken, noemen we ze 'migrant'. Vaak gaan onze gesprekken over het feit dat mensen hier naartoe komen. Nemen we ze op? Of houden we ze tegen? Hoeveel mensen mogen dan komen? En hoeveel mensen weren we bij de grens?" Waarom vertrekken mensen? En wat zegt de Kerk over migranten? Bekijk de video en lees verder op de katholiekleven.nl-website over migratie volgens de Docat.

Beeld: katholiekleven.nl

Beeld: Ramon Mangold

Dit is de Nationale Bedevaart Brielle

Het hele jaar door, en speciaal rond 9 juli de feestdag van de HH. Martelaren van Gorcum, gaan katholieken naar Brielle op bedevaart om de HH. Martelaren van Gorcum te gedenken en gesterkt te worden in het geloof. In 2017 werd bij gelegenheid van 150 jaar heiligerklaring van de Martelaren van Gorcum een video gemaakt over het geloofsgetuigenis van de martelaren. Dat jaar kwamen vele honderden pelgrims naar het Heiligdom voor de Nationale bedevaart. Nu wordt vanwege het coronavirus de Nationale Bedevaart voor de tweede keer in aangepaste vorm gevierd met een eucharistieviering op zaterdag 10 juli, die als livestream wordt uitgezonden via YouTube. Zie hiervoor ook www.martelarenvangorcum.nl.

Het tafelbier van de monniken

Het brouwen van bier voor eigen gebruik is bij de kloosterordes begonnen, omdat het drinkwater niet veilig was. Zo ontstond een laag-alcoholisch tafelbier voor dagelijks gebruik. Het is bijzonder dat een dergelijk bier op de markt komt. De abt van Westmalle heeft er nu voor het eerst in de geschiedenis toe besloten.

Door Fedor Vogel

Vroeger werd bier gedronken, omdat je ziek kon worden van water. Het tafelbier werd gedronken in de refter (de eetzaal) van het klooster om de dorst te lessen tijdens de maaltijden, maar later ook aan de lokale bevolking beschikbaar gesteld aangezien het drinkwater niet gezond was. Later gingen de monniken ook bieren naast hun bestaande refterbier brouwen voor de verkoop, ook omdat de landerijen van de kloosters te weinig opbrengsten gaven. Zo zijn met name bij de trappisten grote biermerken ontstaan. Maar opmerkelijk genoeg kwamen de refterbieren vrijwel nooit 'commercieel' op de markt.

Het oorspronkelijke bier (1836) van de trappisten van Westmalle (voordat de bekende Dubbel en Tripel op de markt kwamen) was het refterbier, na WOII de Westmalle Extra genaamd. Dit bier van 4,8% alcohol is nooit op de markt gekomen, maar werd tot begin 2021 alleen op vrijdagochtend voor de lokale bevolking aan de poort van de abdij verkocht per krat. Een prachtig smaakvol bier en door het gebruik van de typische Westmalle-gist een fruitig-droge lichtere versie van de gewilde Westmalle Tripel van 9,5%. In de bierwereld werd al jaren gesuggereerd dat de Westmalle Extra ook eens op de markt zou moeten komen, zeker nu er steeds meer interesse is voor laag-alcoholische bieren. De paters van Westmalle voelden er niks voor, want het was immers hun refterbier, niet voor de consument.

Afgelopen voorjaar is daar opvallend genoeg verandering in gekomen. De abt heeft zijn zegen gegeven over de lancering van het derde Westmalle-bier: het refterbier Westmalle Extra. Dit is nu voor iedereen verkrijgbaar. Mondjesmaat weliswaar in de betere horeca en drankenhandels in België en Nederland, maar niet meer exclusief voor de 'locals' op vrijdagmorgen aan de abdij. Alhoewel Westmalle niet de eerste is (de trappisten van Chimay hebben eerder ook al hun refterbier op de markt gebracht) is het zeker bijzonder. En mooi dat wij als katholieken en bierliefhebbers zo ook een beetje de sfeer uit de refter in de abdij naar onze eigen eetkamer kunnen verplaatsen...

BIERTIP

7

Bier:

Westmalle Extra, 4,8% alc. vol

Brouwerij:

Abdij van Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart van Westmalle

De Proef:

Verfrissend, dorstlessend, goudblond met fruitige toetsen van groene appel en rijke aroma's.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdij- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

‘ZO WIL IK DIAKEN ZIJN’ – op weg naar het priesterschap

Op 9 mei werd Sander Verschuur diaken gewijd.
Zijn diaconaat is een stap op weg naar het priesterschap.
Ter gelegenheid van deze wijding een gesprek met diaken Verschuur.

Door Jolanda de Wolf

Zes jaar geleden bezocht Sander Verschuur een oriëntatiedag van de priester- en diakenopleiding. De student die de hem welkom heette, citeerde bisschop Van den Hende: “Je begint niet aan de opleiding om gewijd te worden, maar om je roeping te onderscheiden.” Vanuit deze insteek kan ik aan de opleiding beginnen, stelde Verschuur voor zichzelf. En nu terugkijkend: “Het laatste jaar van de opleiding merkte ik dat het onderscheiden rond was en dat het

moment daar was dat ik mag zeggen ten overstaan van alle mensen om me heen, dat ik voor God wil gaan. En dat voor de rest van mijn leven.”

PRESENT

Verschuur deed wat wordt genoemd de Bovendonk-route: de eerste vier jaar van de opleiding in de weekenden naar opleidingscentrum Bovendonk; doordeweeks aan het werk. Verschuur was maatschappelijk

werker. “Het maatschappelijk werk en diaken-zijn heeft wel raakvlakken. Op beide plekken probeer je dienstbaar te zijn. Maar als diaken ga je meer naast mensen staan. Je bent minder aan het toewerken naar een oplossing of doorbreken van een situatie. Je maakt geen plan van aanpak. Je bent meer met mensen onderweg. Dat merk je in diaconale activiteiten. Zo heb ik mogen bijdragen aan het zogenoemde omgekeerd

huisbezoek. Het gaat dan helemaal niet om het organiseren van zo’n bijeenkomst, maar om gemeenschap zijn. Ieder komt er met zijn eigen verhaal. En je ziet dat het delen van deze verhalen, kleur aan het leven geeft. Er simpelweg zijn voor de ander vanuit de liefde van Christus is daarbij de essentie.”

“Een ander raakvlak is”, zo ziet Sander Verschuur, “dat je probeert aan te sluiten bij de beleving van de ander. Ik heb altijd mijzelf de vraag gesteld wat ik naast mijn werk als vrijwilliger voor de Kerk kon doen. En omgekeerd: hoe ik in mijn werk vanuit mijn geloof juist kon aansluiten bij de beleving van de ander. Toen ik bij bureau Jeugdzorg en het Centrum Jeugd en Gezin werkte als gezinscoach, zag ik dat ik echt wat kon betekenen voor gezinnen. Wat opvalt is dat bij gezinnen waar het stroef gaat, de gezinsleden de mooie en minder mooie kanten van het leven niet meer delen. En communicatie is juist wezenlijk! Als ik er dan in slaagde om het gesprek in een gezin op gang te brengen, zag ik dat ik een verschil maakte. Soms gaat het om eenvoudige dingen: doe ook fijne dingen samen; als je gaat eten, doe de tv uit. Ook als je door sport of werk maar enkele keren per week samen eet, zorg dat je sámen eet!”

BIDDEN

Volop aan het werk, vroeg Verschuur eens aan een priester hoe hij het christen-zijn kon inzetten. De priester antwoordde: “Jij kan bidden voor je cliënten.” En dat deed Verschuur. Steeds ’s ochtends: “Ik keek naar mijn agenda. Tegen welke afspraken zie ik op? Als ik er dan voor gebeden had, kwam er een rust over me. Het besef dat God naast me stond. Mijn collega’s wisten dat ik priesterstudent was. Maar een nieuwe teamleider was nog niet op de hoogte. We werkten eens aan een heel ingewikkelde casus, waar een kind nog dezelfde dag ergens geplaatst moest worden. ‘Hoe blijf jij zo rustig?’ vroeg de teamleider. ‘Bidden helpt’, antwoordde ik. Verbazing volgde. Het was blijkbaar moeilijk voor te stellen dat een normale Rotterdamse jongen met beide benen op de grond priesterstudent was. Het betreffende kind werd vlot geplaatst. Want ja zoals gezegd: bidden helpt.”

“Ik heb in mijn werk altijd steun en sturing van God ervaren. Al was het maar om in te zien dat het niet mijn grote show was, maar dat ik het voor de ander en voor God mag doen.”

PASTORALE STAGE

Vanaf het vijfde studiejaar richten de studenten van Bovendonk zich volledig op de opleiding en zegt men de baan op. Dan volgt stage in een parochie. Voor Sander Verschuur was dit parochie Sint Jan de Doper met zes gemeenschappen in Gouda en omgeving. “Het was een fijne, warme plek om stage te lopen. Het was

‘Zo wil ik met mensen
onderweg zijn’

Beelden: Johan Wouters

ook mooi om te zien hoe verschillende deelgemeenschappen één parochie kunnen zijn. Ja ook, of misschien wel juist in coronatijd. Er waren uitdagingen. Die hebben we het hoofd geboden met bijvoorbeeld livestream vieringen. Ik heb daarbij een kinderprogramma verzorgd met poppenspel. We bespraken het evangelie van die zondag. Er kwamen goede reacties op. Niet alleen de kinderen, het hele gezin keek.”

OPEN OGEN

“Mijn afstudeerscriptie voor de priesteropleiding heb ik ook gericht op gezinnen. Ik heb onderzocht hoe de Kerk ouders kan bijstaan bij het verlies van een ongeboort kind. Ouders die dit hebben meegemaakt, heb ik geïnterviewd. Ik sprak met vier ouderparen, van twintigers tot zeventigers. Mijn conclusie is dat de Kerk veel kan betekenen. Uit de interviews kwam naar voren dat het vooral draait om het tonen van interesse en daarbij beseffen dat de gezinnen die het betreft, de pijn de rest van hun leven bij zich dragen. De interviews hebben mij wel de ogen geopend.”

EMMAÜSGANGERS

“Waar ik naar uitzie? Om als diaken op een actieve manier God present te stellen. Voor de uitnodigingskaart voor mijn wijding koos ik een afbeelding van de Emmaüsgangers. Hieruit spreekt hoe ik diaken wil zijn: twee mensen gaan naar Emmaüs. Teleurgesteld en met pijn. Christus sluit aan. En luistert. Zo wil ik ook met mensen onderweg zijn. Door te luisteren. En dan de liefde van Christus toe te laten.” ■

‘Ik wil voor God
gaan voor de rest
van mijn leven’

Wat is dan de mens?

*Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965)
beschouwt het Woord van God als een schatkamer
die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.*

Door pastoor Ruud Gouw

Psalm 8 begint met een uitroep van bewondering, die aan het slot van de psalm terugkeert en aldus het hele lied omkadert: “JHWH, onze Heer, hoe machtig is uw Naam op heel de aarde” (verzen 2 en 10).

De verzen 4 en 5 van deze psalm vormen één lange vraagzin. De psalmist, onder de indruk van de imposante nachtelijke hemel, bezingt zijn vreugdevolle verwondering, dat Gods aandacht en zorg uitgaan naar de mens, die toch weinig imposant lijkt. In deze verzen vinden we een stijlfiguur, die veelvuldig in de psalmen voorkomt: het parallellisme. De tweede regel van een vers staat parallel aan de eerste doordat de tweede regel met andere woorden de inhoud van de eerste regel herhaalt. Zo zijn de mens van vers 5a en het mensenkind vers 5b geen twee verschillende personen, maar wordt twee keer dezelfde persoon bedoeld. Met de uitdrukking mensenkind wordt benadrukt, dat de mens geen bijzondere oorsprong heeft maar afstamt van gewone mensen.

Hoe majestueus de sterrenhemel ook is, er is daar niets goddelijks zoals andere volken menen, die maan en sterren als goden vereren. De psalmist belijdt: hemel, maan en sterren zijn gemaakt door JHWH, en wel met het grootste gemak. Om dat laatste te doen uitkomen kiest de psalmist in dit vers niet voor de gebruikelijke formulering “werk van uw handen” zoals hij later in de psalm wel doet (vers 7), maar voor de formulering “werk van uw vingers”. Voor het maken van die immense sterrenhemel heeft JHWH niet zijn hele handen nodig, maar heeft Hij aan slechts zijn vingers genoeg.

Gods aandacht en zorg gaan uit naar de mens

Waar Gods aandacht en zorg voor de mens toe hebben geleid, wordt in de verzen 6 en 7 onder woorden gebracht. De mens heeft koninklijke status gekregen: de Heer heeft hem “gekroond met luister en met eer”, hem “laten heersen” over het werk van zijn handen en alles “aan zijn voeten gelegd” (vers 6b en 7). We horen uitdrukkingen die doorgaans met betrekking tot koningen worden gebruikt en die tevens herinneren aan de hoge positie die de mens volgens Genesis 1 in de schepping heeft. Evenals in het scheppingsverhaal horen we een opsomming van de dieren: gedomesticeerde dieren op de eerste plaats (vers 8a), maar ook dieren buiten het directe bereik van mensen te land, ter zee en in de lucht (verzen 8b-9).

Van die koninklijke mens had de psalmist al eerder gezegd, dat God hem heeft gemaakt tot “weinig minder dan een god” (vers 6a). In oudtestamentische teksten is vaker sprake van goden zonder dat deze tegelijk worden gediskwalificeerd als afgoden. Omdat heel de oudtestamentische theologie monotheïstisch is, heeft de latere Griekse vertaling van het Oude Testament (de Septuaginta) in zulke gevallen het spreken over “goden” opgevat als een aanduiding van engelen, die goddelijk te noemen zijn omdat ze in Gods nabijheid verkeren. Zo is Psalm 8, 6a in de Septuaginta vertaald als “Gij hebt hem weinig minder dan een engel gemaakt” en in die versie is dit psalmvers in de Hebreeënbrief geciteerd (2, 7).

Als aan het slot van de psalm de woorden van het begin terugkeren, heeft de psalmist in de tussenliggende verzen beleden, dat Gods Naam op de aarde machtig is gebleken in de koninklijke plaats die Hij aan de mens op aarde heeft gegeven. ■

1 Voor de koorleider.
Met gittit-begeleiding. Een psalm van David. **2** Heer, onze God, hoe vol macht is uw naam wijd en zijd op de aarde; gelijk Gij uw majesteit doet verschijnen hoog aan de hemel, **3** uit de mond der kleinen, de kreet van het kind uw vermogen bevestigt, dat uw tegenstanders het weten, dat vijand en verstoorder moet zwijgen. **4** Als uw hemel ik zie - uwer vingeren werk, maan en sterren die Gij daar stelde, **5** wat is dan de mens dat Gij acht op hem slaat, het mensenkind dat Gij hem aanziet? **6** En nochtans gaaft Ge hem een haast goddelijke staat; met waardigheid hebt Gij, met schoonheid gekroond **7** die Gij heerser maakt over het werk uwer handen. Want alles hebt Gij aan zijn voeten gelegd: **8** de schapen, het hoornvee bijeen en de andere, de dieren des velds, **9** de vogelen des hemels, de vissen der zee: wat de banen der zeeën doorkruist. **10** Heer, onze God, hoe vol macht is uw naam wijd en zijd op de aarde.

*Psalm 8
Rkbijbel.nl*

Vraag & Antwoord

Wat is een ‘katholieke’ vakantie?

De boog
kan niet altijd
gespannen zijn

Pas in de 19e eeuw ontstaat het gebruik - voor wie het zich kon veroorloven - op vakantie te gaan. Toch had men voorheen wel ‘vrije dagen’. Daar zorgde de Kerk voor met haar zondagen, hoogfeesten en heiligenvieringen en -markten! Dus de Kerk waarborgt dat er niet 24/7 gewerkt wordt. De sociale leer van de Kerk houdt dit werkgevers voor en evenzeer dat het zou mooi zijn wanneer wie het kan missen ook bijdraagt aan vakantiemogelijkheden voor de minder bedeelden.

Een jonge monnik klaagde eens dat sommige monniken vrije tijd nemen en dus niet altijd bidden. Een wijzere monnik liet de jongere een pijl en boog pakken en vroeg deze te spannen, steeds verder... “Maar”, zei de jongere, “dan breekt de boog.” “Precies! Zo kan de mens niet altijd het uiterste van zichzelf vergen zonder te breken.” Oftewel: de boog kan niet altijd gespannen zijn...

De Kerk geeft dus alle ruimte voor vakantie, ook al geeft de Catechismus geen ‘reisgids’ voor de invulling van deze vrije dagen. De zorg is er wel om de reis zo te plannen dat het mogelijk is op zondag naar de Mis te kunnen gaan. Verder komen we in alle katholieke vakantietips twee woorden tegen: ontspanning en vorming. Het eerste spreekt over het algemeen voor zichzelf. Maar wat is ‘vorming’? Alle encyclieken van de paus bijlezen? Dat kan, maar misschien ligt het meer in de richting van tijd geven aan wat mooi is en ons iets leert over de mens en de weg van God met de mens: een prachtige kathedraal, een museum, een bedevaartsplaats, een religieuze film of boek, de natuur in, bijzondere ontmoetingen... In zekere zin zal de gelovige de vakantie altijd als een pelgrim beleven. Hij is nooit alleen onderweg. ■

Door: pastoor Jeroen Smith

Dienen door te doen

Kringloopwinkel 'De Paardestal' begon ooit heel kleinschalig met steun aan missionarissen. In drie afleveringen verdiept Tussenbeide zich in De Paardestal: Wat zijn nu de goede doelen? Wie zijn de vrijwilligers? En hoe wordt gewerkt aan duurzaamheid? Het dienstwerk van de liefde (diakonia) behoort tot het wezen van de Kerk. Dit dienen wordt soms uitgesproken, maar veel vaker onuitgesproken gedaan.

Door Jolanda de Wolf

In Berkel in Rodenrijs is onder de Onze Lieve Vrouw Geboortekerk, Goededoelen - Kringloopwinkel De Paardestal te vinden. Naast het opvallende 'De Paardestal', springt 'Goededoelen' in de naam van de winkel in het oog. Het laat zien dat De Paardestal niet zomaar een kringloopwinkel is. In de winkel zetten vrijwilligers zich in om bruikbare spullen een tweede leven te geven en met de opbrengst een reeks goede doelen te ondersteunen. De komende nummers van Tussenbeide wordt deze bijzondere kringloopwinkel in beeld gebracht en worden de verschillende facetten van de winkel en het vrijwilligerswerk belicht. Als eerste: de goede doelen.

Alfred van Paaschen, voorzitter van het bestuur, vertelt over het reilen en zeilen van De Paardestal. Toen de winkel in mei van dit jaar na vier maanden lockdown weer open kon, was er niet meer dan eenmalige berichtgeving in de lokale krant voor nodig om het storm te laten lopen. Van Paaschen: "We kregen veel reacties van klanten. Ze waren heel blij dat we weer open waren. De mensen hadden het gewoon gemist om even ongedwongen rond te gaan in onze winkel om iets leuks op de kop te tikken."

"De Paardestal heeft een hele grote gunfactor hier in Lansingerland. Dat heeft te maken met de binding met de parochie en zeker ook met het feit dat zo'n 85% van de opbrengst naar goede doelen gaat. Die andere 15% zijn voor strikt noodzakelijke kosten voor bijvoorbeeld het pand en het afvoeren van onverkoopbare spullen. Dat laatste proberen we natuurlijk tot een minimum te beperken."

De kringloopwinkel begon ooit heel kleinschalig. Het goede doel stond ook toen al voorop. Er werden, toen op een andere locatie in Berkel en Rodenrijs, spulletjes verkocht. De opbrengst ging via familie naar missionarissen ver weg. Van lieverlee werd dit uitgebreid en kreeg de verkoop een plek in het koetshuis onder de kerk. In het koetshuis zijn nog steeds de namen te vinden van de mensen die in vroeger dagen bij het

'De Paardestal is niet zomaar een kringloopwinkel'

ter kerke gaan er de koets stalden. Wat jaren later verhuisde de verkoop van bruikbare spullen naar De Paardestal, de plek naast het koetshuis voor de paarden. Drie jaar geleden moest de kerk steviger ondersteut worden. Er werden extra palen de grond in geheid en de grond werd egaal gemaakt. Sindsdien kan de goede-doelen kringloopwinkel gebruik maken van de nieuw ingerichte ruimte.

De projecten waar De Paardestal aan bijdraagt, worden geselecteerd door het bestuur. Alfred van Paaschen: "We vinden het heel belangrijk dat er een directe connectie is tussen De Paardestal hier in gemeente Lansingerland en de goede doelen die we steunen. We honoreren om die reden aanvragen van organisaties of projecten met een lokaal karakter - Lansingerland en directe omgeving - en aanvragen van projecten met een (inter)nationaal karakter waarbij de aanvrager uit de gemeente Lansingerland komt en een directe relatie heeft met het project." Dichtbij worden projecten ondersteund als speeltuin De Kievit (nieuwe speeltoestellen) en Huize Sint Petrus (duwondersteuning van rolstoelen zodat bewoners makkelijker met familie naar buiten kunnen). Ver weg zijn het organisaties als Stichting Bashati die in Bangladesh operaties ter genezing van staar uitvoert en Stichting Hulp aan Letland voor de bouw van douches en toiletten in een tehuis voor ouderen. Van Paaschen: "Door het rechtstreekse, persoonlijke contact als toetssteen bij het selecteren van de goede doelen aan te houden, weten we zeker dat het geld goed terecht komt." ■

Beelden: Johan Wouters

NATIONALE BEDEVAART

Via de livestream

Op zaterdag 10 juli vindt de Nationale Bedevaart Brielle plaats. Deze wordt vanaf 11.00 uur live op internet uitgezonden en is ook daarna nog te bekijken.

De bedevaatskerk in Brielle is gebouwd op de plaats waar de Martelaren van Gorcum op 9 juli 1572 werden vermoord om hun geloof in de eucharistie en hun trouw aan de paus. Door hun geloof, door de kracht van hun gebed en door hun onderlinge steun konden ze standhouden. Het heiligdom van de Martelaren van Gorcum is een plek om hen te blijven gedenken, te bidden op hun voorspraak en hun getuigenis te overwegen. Heel bijzonder wordt dat ook verbonden met het lot van de mensen die in de huidige tijd om hun geloof in Christus worden vervolgd.

Nationale Bedevaart

Vier mee via Livestream 10.07.2021

Huisgenoten van God

Martelaren van Gorcum.nl

Livestream via de qr-code of [martelarevangorcum.nl](https://www.martelarevangorcum.nl)

U bent tijdens het bedevaartseizoen van harte uitgenodigd om het Heiligdom van de Martelaren van Gorcum te bezoeken.
info@martelarevangorcum.nl - www.martelarevangorcum.nl
De Rik 5 (hoek Kloosterweg) Brielle

Huisgenoten van God

“Zo zijt gij dus geen vreemdelingen en ontheemden meer, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God, gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, terwijl de sluitsteen Christus Jezus zelf is, die het hele bouwwerk in zijn voegen houdt.” (Efeziërs 2, 19-20)

Het thema van de Nationale Bedevaart 2021, en het jaarthema voor het hele bedevaartseizoen, is: “Huisgenoten van God”. Het bedevaartsoord koos hiervoor in het verlengde van het Jaar van de Familie dat paus Franciscus voor 2021 afkondigde. “Vanuit het Jaar van de Familie, staan we in het bedevaartsoord stil bij de familie van de Kerk. De gezinnen vormen de huiskerken, maar zij zijn verbonden met andere leden van de Kerk; de Kerk wereldwijd, maar ook door de eeuwen heen”, legt de Bisschoppelijke Brielse Commissie uit. “We zijn gezinsleden van de familie van de Kerk die samenkomen rond de Martelaren die getuigden van hun trouw. Mét hen zijn ook wij huisgenoten van God” (Efeziërs 2, 19-20).

De Bisschoppelijke Brielse Commissie coördineert in het bedevaartseizoen een programma met wekelijks meerdere eucharistievieringen en rozenkransgebed op woensdagen. Daarnaast staan vrijwilligers klaar om bezoekers te verwelkomen tijdens de openstelling. Een bezoek aan het heiligdom is mogelijk met inachtneming van de coronamaatregelen. In 2020 bezochten minder groepen de bedevaatskerk, maar maakten veel mensen van de mogelijkheid gebruik om het heiligdom te bezoeken voor persoonlijk gebed. De eucharistievieringen in het heiligdom en andere activiteiten zijn vermeld op de website van het heiligdom van de Martelaren van Gorcum. Heel bijzonder ook staat daar de uitnodiging om lid te worden van de gebedskring van de Martelaren van Gorcum.” ■

Vier de Nationale Bedevaart Brielle mee via de livestream. Ga hiervoor naar www.martelarevangorcum.nl of scan de QR-code

IN MEMORIAM

Op 24 februari is voorzien van het H. Sacrament der Zieken, overleden de zeereerwaarde heer **Robert Paul René van Nerum**, priester van het bisdom Rotterdam, geboren op 26 januari 1937 te Brussel en priester gewijd op 12 november 1983. Rob van Nerum behoorde voor de priestertewijding tot de kleine broeders van Charles de Foucauld en werd sinds 1980 aangesteld als pastoraal werker bij de Stichting Stadszicht van de Katholieke Verplegings- en Verzorgingsinstelling te Rotterdam. Na zijn wijding tot priester van het bisdom Rotterdam in 1983 werd hij benoemd tot pastor in het psychogeriatrisch centrum “Stadszicht” te Rotterdam. Op 1 oktober 1987 werd hem eervol ontslag verleend uit deze functie en werd hij per diezelfde datum benoemd tot pastor in het Sint Franciscus Gasthuis te Rotterdam. Uit deze functie werd hem op 1 januari 2002 eervol ontslag verleend wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Na zijn emeritaat bleef hij priester-assistenties verlenen in diverse instellingen en parochies. Pastor Rob van Nerum heeft zich ruim zevenendertig jaar als priester ingezet in het bisdom Rotterdam.

Op 15 maart is als missionaris in Burkina Faso overleden, de zeereerwaarde pater **Johannes Gerardus Jacobus (Jan) Beekman** (1936), minderbroeder franciscaan. Pater Jan Beekman o.f.m. was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam. Met instemming van zijn provinciaal werd hij op 12 augustus 1965 benoemd tot kapelaan van de parochie HH. Nicolaas en Gezellen te Delft. Per 8 augustus 1968 werd hij benoemd tot jongerenpastor en lid van het pastoraal team in het dekenaat Delft. Op 1 januari 1975 werd hem op zijn verzoek uit deze functie eervol ontslag verleend.

Het bisdom bereikte het bericht dat op 21 maart na een kort ziekbed is overleden de zeereerwaarde pater **Johannes Marinus (Jan) Kortstee** (1938), minderbroeder franciscaan. Pater Jan Kortstee o.f.m. was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam. In 1975 werd hij met instemming van zijn provinciaal benoemd tot pastoor van de parochie HH. Nicolaas en Gezellen te Delft. Vanaf 1990 was hij voor een aantal jaren benoemd tot pastoor van de parochie H. Franciscus van Assisië te Oudewater.

Zie ook [bisdomrotterdam.nl/in-memoriam](https://www.bisdomrotterdam.nl/in-memoriam)

Personalia

Benoeming

- **Mgr. dr. H.A. Verbakel**, benoeming tot administrator parochie De Vier Evangelisten Den Haag, 12-04-2021
- **Dr. A.J.M. van der Helm**, benoeming tot administrator van de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer, 01-05-2021
- **Mgr. dr. H.A. Verbakel**, benoeming tot administrator parochie O.L. Vrouw van de Vrede Rotterdam, 01-05-2021
- **F. Numbi Wa Mbuyu c.s.sp.**, verlening benoeming tot parochievicaris van de Federatie Maria Magdalena te Rotterdam, 13-05-2021
- **A.A.C.H. Kortekaas o.s.b.**, benoeming tot parochievicaris in de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer (fulltime), 01-06-2021

Goedkeuring en zending

- **Mw. drs. M.J.S. Claassens-van Daalen**, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger instelling Florence, locatie De Mantel Voorburg, 01-04-2021
- **Drs. M. Jansen**, goedkeuring en zending als justitiepastor aan de RJI, De Hartelborgt te Spijkenisse tot 31 december 2021, 12-04-2021

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- **Drs. B.R.W. van Pampus**, met terugwerkende kracht ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker uit de parochie HH. Petrus en Paulus te Leiden, 10-03-2021
- **Mw. drs. G.J.B.M. van Geffen**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Frankelandgroep te Schiedam (met pensioen), 27-03-2021
- **C.G.M.M. Dernee**, eervol ontslag als pastoor van de parochie De Vier Evangelisten te Den Haag en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening (met emeritaat), 11-04-2021
- **Dr. J.A.J. Eijken**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker in de parochie Maria Sterre der Zee te Den Haag (met pensioen), 30-04-2021

- **Mw. drs. M.J.S. Claassens-van Daalen**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger Woon-ZorgHaaglanden, locatie Sammersbrug Den Haag, 30-04-2021
- **Dr. M.-R. Hoogland c.p.**, eervol ontslag als pastoor van de parochie O.L. Vrouw van de Vrede te Rotterdam, 01-05-2021
- **A.A.C.H. Kortekaas o.s.b.**, eervol ontslag als geestelijk verzorger in Woonzorg Alrijne, locaties verpleeghuis Leythenrode te Leiderdorp en verpleeghuis Oudschoorn te Alphen aan den Rijn, 01-06-2021

Overig

- **L.C.P. Lap**, per 23-12-2020 benoemd tot lid bestuur Kamphuis Ahoy voor een tweede periode van vier jaar
- **A.A.J.J. van Wersch**, per 23-12-2020 benoemd tot lid bestuur Kamphuis Ahoy voor een tweede periode van vier jaar
- **C.R.J.C.B. van 't Westende Meeder**, per 23-12-2020 benoemd tot lid bestuur Kamphuis Ahoy voor een tweede periode van vier jaar
- **C.P.M. van der Zwet**, per 01-03-2021 benoemd tot lid van het bestuur (penningmeester) van de Kerkelijke Instelling Hendrikus Joanna Agatha voor een tweede periode van vier jaar
- **Drs H.W. Hoefman**, per 29-03-2021 benoemd tot lid van de diocesane bezoekgroep emeriti
- **Mr. J.C.F.M. Smulders**, per 29-03-2021 benoemd tot lid van de diocesane bezoekgroep emeriti
- **W.T. Loos**, per 01-04-2021 benoemd tot lid van het bestuur van de Kerkelijke Instelling Hendrikus Joanna Agatha voor een tweede periode van vier jaar
- **Mevr. C.M.T.M. van der Zwaan**, per 16-04-2021 benoemd tot lid van de diocesane bezoekgroep emeriti
- **Mevr. M.J. Speckens-van Tuyl**, per 16-04-2021 eervol ontslag als lid van de diocesane bezoekgroep emeriti
- **I.P.J. Osseweijer MED.**, per 01-05-2021 benoemd tot lid van de diocesane werkgroep huwelijk en gezin voor een eerste periode van vier jaar

Rustieke begraafplaats & crematorium

Intiem, betrokken en zorgzaam

St. Laurentius
R.K. Begraafplaats & Crematorium

Nieuwe Crooswijkseweg 123, 3034 PN Rotterdam
T 010 - 413 63 08 | www.begraafplaatslaurentius.nl

Wij zijn 7 dagen per week voor u geopend.

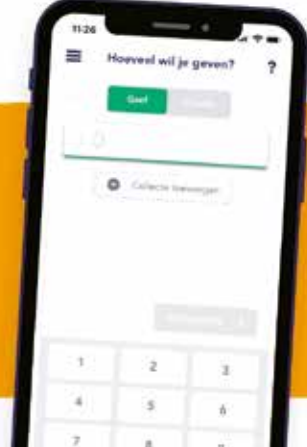
Met Givt geef je veilig & anoniem

...vanuit huis

In de kerk...

Elke gift en gever is
waardevol, daarom gaan
wij zorgvuldig om met
donaties en gegevens.

Vraag Givt aan voor jouw parochie, kijk voor
meer informatie op givtapp.net/mijn-parochie/
of scan de QR-code.

Wij bedanken het Bisdom voor de prettige samenwerking!

ENERGIE VOOR KERKEN

hellemans
ENERGY CONSULTANCY

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters doen al zes jaar mee met het inkoopcollectief Energie Voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in bij Greenchoice, de huidige energieleverancier van het collectief.

Uw voordelen

- Scherpe groene energietarieven voor elektriciteit en gas
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Marlies Guliker van Hellemans Consultancy: 030 767 09 88 / evk@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie Voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

GREEN CHOICE

Rachel's Vineyard Nederland

Rachel's Vineyard organiseert
24-26 september 2021 een
genezingsweekend voor de
verwerking van abortus.
Opgave en informatie via:

www.RachelsVineyardNederland.com

AA VERHUIZERS

**VERHUIZEN
ZONDER ZORGEN?**

AA Verhuizers is de **erkende verhuizer** van de Randstad met meer dan 25 jaar ervaring. Naast particuliere verhuizingen zijn wij ook gespecialiseerd in bedrijfsverhuizingen, internationale verhuizingen en meubellogistiek.

- Inpakken • Dé- en montage
- Handymanservice • Opslag

info@aaverhuizers.nl | www.aaverhuizers.nl | 0252 621 321

Onderzoek
je roeping
tot priester
of diaken.

Kom volg Mij

Centrum voor
Priester- en Diakenopleiding

Vronesteyn

vronesteyn.nl

Theologie: God liefhebben met je verstand

Wil je priester, geestelijk verzorger in een verzorgingshuis, gevangenis of leger worden? Of liever leraar Godsdienst en Levensbeschouwing, beleidsmedewerker of journalist? De studie Theologie is fascinerend en biedt veelzijdige beroepsperspectieven.

Heb je jouw studiekeuze nog niet gemaakt? Laat het ons weten via StudieadviseurTST@uvt.nl en wij vertellen jou graag meer over onze opleidingen:

Bachelor Theologie in Utrecht

Bachelor Theology in Tilburg

Master Theologie in Utrecht

Master Universitaire Lerarenopleiding
Godsdienst & Levensbeschouwing in Utrecht

Master Christianity & Society in Tilburg

tilburguniversity.edu/studeer-theologie

Understanding Society

TUSSENBEIDE BIJ U THUIS

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement* en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus.

Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl of bel met het bisdom op 010 - 2815171.

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

Het bisdom Rotterdam verstuurt elke twee weken een digitale nieuwsbrief. Aanmelden is eenvoudig en kan via de website:

Ga naar:

www.bisdomrotterdam.nl

Klik op de button
"Blijf op de hoogte"

Vul uw gegevens in en
klik op "Verzenden"

